

Primena standarda-najbolji i najefikasniji način da kompanija stekne poverenje kod potrošača i partnera

mr Dušan Stokić, Rukovodilac Centra za životnu sredinu, tehničke propise, kvalitet i društvenu odgovornost

- **Vaša ekspertiza je oblast standardizacije, u kojoj imate bogato iskustvo više od 20 godina. Kako ocenjujete, da li je među pripadnicima MSP sektora pozitivan trend svesti o značaju i važnosti uvođenja standarda u poslovanje?**

Imam utisak da je danas, kada se u javnosti govori o standardima, ključna greška u tome što se ili samo retorički govori o standardima, bez stvarne namere da se oni i primenjuju, ili se potcenjuje ili zanemaruje njihov značaj, bilo iz neznanja ili neinformisanosti.

Najčešće, ne prepoznaju se koristi od primene standarda. Istraživanja ISO-a pokazuju da doprinos standarda u ukupnom profitu kompanija varira između 0,15% i 5,0% godišnjih prihoda od prodaje, a u pojedinim najboljim primerima, doprinos postignutog profita po ovom osnovu, ide i do 33% ukupnih godišnjih prihoda.

MSP sektor je, kao i u većini zemalja, najbrojniji, ali je, generalno, potreban još veći nivo informisanosti o

standardima, kao i svesti o značaju njihove primene. Izvozno orijentisana preduzeća iz MSP sektora, koja već tradicionalno svoje proizvode plasiraju na evropsko i svetsko tržište, zbog zahteva partnera i tržišta, odlično znaju koje standarde treba da primenjuju. Međutim, postoji ne mali broj malih i mikro preduzeća i preduzentika, koji često nisu upoznati sa uslovima plasmana njihovih proizvoda na EU, ali i na domaće tržište. Bez obzira šta je razlog za primenu standarda – zahtev tendera, uslov partnera, zahtev tržišta ili svest proizvođača da na tržište želi da plasira pouzdan, bezbedan i kvalitetan proizvod – to je, svakako, najbolji i najefikasniji način da kompanija stekne poverenje kod potrošača i partnera i dokaže usaglašenost proizvoda sa zahtevima tržišta.

- **Pitanja zaštite životne sredine, zelene ekonomije i održivog razvoja postaju sve aktuelnija. Zašto je za privredu važno da posluje na održivim osnovama?**

Osnovni principi i ciljevi održivog razvoja su opšteg karaktera. Međutim, suština je da se oni što efikasnije transponuju na nacionalni nivo, čime se pretvaraju u strategije, politike, zakone, tehničke propise. Više od 90% svetske populacije nije upoznato sa globalnim ciljevima održivog razvoja, niti svesno da se ostvarivanjem ciljeva održivog razvoja, zapravo, utiče na njihovo zdravlje, sreću, život dostojan čoveka i blagostanje čovečanstva i životne sredine u celini. Činjenica je da uspešne srpske kompanije prepoznaju značaj ulaganja svojih resursa u zaštitu životne sredine (između ostalog, zbog toga se i prepoznaju kao uspešne), jer ne samo da žele da odgovore svojim zakonskim obavezama, već i nisu spremne da svojim neodgovornim postupanjem ugroze

korporativni imidž, reputaciju, a time i svoje poslovanje. Današnje kompanije koje se smatraju održivim i odgovornim i kompanije budućnosti, svoju strategiju treba da zasnivaju na smanjenju količine ugrađenog materijala u proizvode, minimizaciji potrošnje energije i sirovina u proizvodnji, projektovanju proizvoda sa dužim vekom trajanja i pogodnim za popravku ili reciklažu. Mi u našem svakodnevnom radu zastupamo, promovišemo i približavamo u poslovnoj zajednici upravo ove principe održivog i odgovornog poslovanja.

■ **Kažite nam, šta je CE znak i koji proizvodi podležu ovakvoj vrsti obeležavanja?**

Često postoji nedoumica šta znači oznaka CE. Obično se misli da je to oznaka proizvoda visokog kvaliteta. Međutim, CE znak nije oznaka kvaliteta, niti garancija da je proizvod visokog kvaliteta. CE znak postavljen na proizvodu označava da proizvod zadovoljava bitne zahteve u pogledu bezbednosti i zdravlja korisnika, zahteve zaštite životne sredine i zaštite imovine. CE znak na proizvodu, dakle, pokazuje da je posmatrani proizvod bezbedan za krajnjeg korisnika.

Proizvođač samostalno postavlja CE znak na proizvod, ali tek posle okončanja postupka ocene usaglašenosti i izrade odgovarajuće tehničke dokumentacije i EC deklaracije o usaglašenosti, koja je osnovni dokument na jedinstvenom tržištu koji prati proizvod sa CE znakom. CE znak se odnosi na proizvode koji pripadaju sektorima kao što su: mašine i transportna sredstva, elektronski i električni uređaji i aparati, oprema za zaštitu radnika i potrošača, merna tehnologija, građevinarstvo, medicinski uređaji, hemikalije, energetska efikasnost, održivost – jednom rečju industrijski neprehrambeni proizvodi i proizvodi široke potrošnje.

■ **Od 2016-te godine, PKS je pokrenula E-uslugu „Kako do CE znaka ili Srpskog znaka usaglašenosti“. Šta privrednici mogu da dobiju kroz ovu uslugu?**

U okviru Portala „CE znak“ (<http://www.pks.rs/CEznak.aspx>), nalazi se “Baza znanja”, gde korisnik može da pronađe tekstove i dokumenta svih 24 direktiva novog

pristupa, tekstove odgovarajućih srpskih pravilnika, spiskove pratećih EN harmonizovanih standarda, postupke ocenjivanja usaglašenosti za sve grupe proizvoda, kao i kontakte nadležnih institucija, vodiče i brojne druge informacije. Posebna vrednost “Baze znanja” je što ona sadrži sve potrebne informacije, dokumenta, podatke i instrukcije o uslovima i postupcima za dolazak do CE znaka i Srpskog znaka usaglašenosti, a radi izvoza i/ili plasmana proizvoda na domaće tržište.

Pored toga, razvijena je posebna on-line aplikacija „Provera bezbednosti proizvoda“. Ovaj on-line upitnik za

Potreban je još veći nivo informisanosti o standardima, kao i svesti o značaju njihove primene.

CE znak i Srpski znak usaglašenosti služi da se brzo i jednostavnim proverom proceni da li određeni proizvod podleže CE označavanju i/ili označavanju Srpskim znakom usaglašenosti. Korišćenjem ove aplikacije, kroz integralni izveštaj koji se dobija, privrednik/preduzetnik može značajno uštedeti vreme i novac za pripremu dokumentacije, pribavljanje potrebnih isprava o usaglašenosti, pretragu podataka i informacija o nadležnim institucijama, pronalazak odgovarajućeg tehničkog propisa, itd.

Tim PKS za CE znak pruža i savetodavne usluge i stručnu pomoć privrednim društvima i preduzentnicima. Privrednici dobijaju jasne instrukcije koji su koraci dolaska do znaka usaglašenosti, gde i kako utvrditi koji tehnički propisi se primenjuju, daje se tumačenje pojedinačnih zahteva direktiva, kako pronaći odgovarajuće standarde, kojim telima za ocenu usaglašenosti se obratiti i sl. PKS je, takođe, pripremila i posebne E-Vodiče i E-brošure, i to brošuru „CE znak – pasoš za proizvode“ (treće dopunjeno izdanje, 2018), kao i „Vodič za bezbednost mašina“, koji predstavlja sažeto uputstvo malim i srednjim privrednim društvima o čemu sve treba da vode računa prilikom projektovanja, proizvodnje i plasmana svojih proizvoda na koje se odnosi Direktiva o bezbednosti mašina (2006/42/EC).